

20 369

Regels met betrekking tot voorzieningen voor telecommunicatie (Wet op de telecommunicatievoorzieningen)

NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 3 oktober 1988

Inhoud

§ 1. Algemeen	2
1.1. Inleiding	2
1.2. Ontwikkelingen in de telecommunicatie	2
1.3. Ontwikkelingen binnen de Europese Gemeenschap	2
1.4. De exclusieve concessie voor de telecommunicatie-infrastructuur	3
1.5. Randapparatuur	3
1.6. Tarieven	3
§ 2. Artikelsgewijze beantwoording	4
§ 3. Algemene richtlijnen	7

§ 1. Algemeen

1.1. Inleiding

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de nadere vragen die door de leden van diverse fracties zijn gesteld naar aanleiding van de memorie van antwoord. Bij de beantwoording van de gestelde vragen is aangesloten bij de indeling van het nader voorlopig verslag.

1.2. Ontwikkelingen in de telecommunicatie

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen naar de betekenis van de term «toekomstvastheid». Gaat daarachter de verwachting schuil dat nog meer geavanceerde technologieën in de terugverdientijd beschikbaar komen?

Wanneer zou aldus deze leden voor abonnee-aansluitnetten glasvezel in combinatie met optische apparatuur vermoedelijk aan de orde kunnen zijn, zowel uit technisch als financieel-economisch oogpunt?

In antwoord op de gestelde vragen kan het volgende worden opgemerkt. De duiding van de term «toekomstvastheid» moet worden gezien in relatie tot het financieel-economisch aspect. Daar waar het financieel-economische argument op het moment van de beslissing niet voldoende of marginaal is, kan het argument van uitbreiding van de toepassingsmogelijkheden in de toekomst de balans naar de glasvezel doen doorslaan.

De mogelijkheid van nog meer geavanceerde technologieën in de toekomst is bij deze besluitvorming aan de orde, voorzover deze de bruikbaarheid en het toepassingsbereik van de glasvezel vergroten.

Hoewel abonnee-aansluitingen met glasvezel in combinatie met optische apparatuur nu reeds technisch mogelijk zijn, is dit uit financieel-economisch oogpunt thans nog niet verantwoord. Verwacht wordt dat grootschalige introductie ter vervanging van het huidige abonnee-aansluitnet pas omstreeks het jaar 2000 kan beginnen.

1.3. Ontwikkelingen binnen de Europese Gemeenschap

De leden van de fractie van de V.V.D. stelden de volgende vragen. Zijn bij de industrie opgetreden vertragingen, die op hun beurt de gecoördineerde introductie van ISDN in Europa hebben vertraagd uitsluitend toe te schrijven aan het nog niet beschikbaar zijn van de internationale (CCITT) standaard? Of spelen de ingrijpende grensoverschrijdende industriële herschikkingen op het gebied van telecommunicatie ook een (voornaam?) rol. Moet er geloof worden gehecht aan berichten volgens welke genoemde standaard vaststelling misschien wordt uitgesteld?

Levert de opgetreden achterstand bij de totstandkoming van Europese standaarden voor randapparatuur een situatie op waarin het particuliere bedrijfsleven onvoldoende in staat is de per 1 januari 1989 te liberaliseren markt voor randapparatuur met een volledige range van gestandaardiseerde producten te betreden zo vroegen deze leden zich af.

Naar mijn mening zijn de bij de industrie opgetreden vertragingen t.a.v. de ontwikkeling van ISDN niet het gevolg van mogelijke grensoverschrijdende industriële herschikkingen. Berichten daarover hebben mij althans niet bereikt.

De oorzaak moet, zoals reeds gezegd, worden gezocht in het wachten op de internationale (CCITT-)aanbevelingen. Hierbij speelt een rol dat de Europese industrie zijn oog ook richt op de Amerikaanse en Japanse markt en dus groot belang hecht aan een stabiele internationale standaard. Tevens is de industrie er niet zeker van in hoeverre alle Europese administraties zich aan de nieuwe norm zullen conformeren.

Het door de leden van de V.V.D.-fractie bedoelde uitstel van de Europese ISDN-standaard heeft betrekking op een deel van de Europese specificatie voor ISDN (laag 3 van NET 3). Dit wacht eveneens op de vaststelling van de CCITT-aanbevelingen, die in de plenaire zitting van CCITT in november 1988 zal geschieden.

De achterstand bij de totstandkoming van Europese standaarden voor randapparatuur behoeft geen belemmering te zijn voor de industrie om de per 1 januari 1989 te liberaliseren markt adequaat te betreden. De Nederlandse standaards zijn nu bekend en zijn bovendien in lijn gebracht met datgene wat internationaal bekend of te voorzien is.

1.4. *De exclusieve concessie voor de telecommunicatie-infrastructuur*

De leden van de V.V.D.-fractie betoogden dat het uitgaan van oorzakelijke verbanden tussen kosten van processen, activiteiten, produkten en diensten een bekend beginsel is uit de kostprijstheorie. In bedrijven van de omvang en complexiteit als de PTT zal, naast toerekening voor verleende diensten etc. ook een aantal arbitraire kostentoe rekeningen onvermijdelijk zijn. Beoordeelt de externe accountant ook de billijkheid en redelijkheid daarvan alsmede van de gekozen uitgangspunten en gehanteerde verdeelsleutels, zo vroegen deze leden zich af.

Naar aanleiding van deze vraag kan opgemerkt worden dat de externe accountant de redelijkheid en billijkheid van de kostentoe rekening door PTT zal beoordelen. Dit zal eveneens gelden voor de gekozen uitgangspunten en gehanteerde verdeelsleutels.

1.5. *Randapparatuur*

De leden van de fractie van de V.V.D. merkten op dat het antwoord op de vraag of door de wettelijke liberalisering van de markt voor randapparatuur ook feitelijk een vrije marktsituatie zal ontstaan gekenmerkt wordt door een formeel-juridische benadering. De vragen van de aan het woord zijnde leden in het voorlopig verslag zijn aldus slechts ten dele beantwoord. Het gaat niet uitsluitend om gelijke juridische voorwaarden voor Nederlandse en buitenlandse leveranciers, maar o.a. ook om gelijke markttechnische voorwaarden, m.a.w. om de materiële aspecten verband houdende met de toetreding tot de Nederlandse markt.

In antwoord op de vragen van de leden van de V.V.D.-fractie merk ik het volgende op. De markt voor randapparatuur wordt gedomineerd door grote, veelal wereldwijd opererende ondernemingen. Voor de distributie van hun produkten zorgen ze zelf of doen dat via contracten met importeurs, ketens van winkels of speciaal zaken dan wel de PTT. De marktpartijen zijn krachtig genoeg om op deze markt te opereren. Gezien de onder toezicht uitgevoerde onafhankelijke keuring van randapparatuur zijn er geen belemmeringen voor een open marktsituatie. De klant is volstrekt vrij om te kiezen. De markttechnische voorwaarden zijn zeker zo gunstig als die voor personal computers, compact-disc-spelers enz. Ook uit het overleg van mijn departement met de betrokken bedrijfsorganisaties van leveranciers en met de zakelijke gebruikers is gebleken, dat mag worden verwacht dat niet alleen de juridische, maar ook de technische en economische voorwaarden aanwezig zijn dat door de wettelijke liberalisering van de markt van randapparatuur in 1989 ook feitelijk op de Nederlandse markt een volledige open competitie zal ontstaan.

1.6. *Tarieven*

De leden van de fractie van de P.v.d.A. merkten op dat de minister in de memorie van antwoord stelt dat de toerekening van kosten aan

tarieven voor de concessie- en niet-concessie-activiteiten gebeurt op basis van bedrijfseconomische principes. Tevens wordt in de memorie van antwoord gesteld dat voor de groep kleinverbruikers via het tariefbeheersingssysteem de garantie geldt dat de voor deze groep specifieke telefoonkosten slechts beperkt kunnen stijgen.

Zijn deze twee uitgangspunten niet strijdig met elkaar wanneer men weet dat de lokale telefoongesprekken een belangrijk deel uitmaken van het kleinverbruikerspakket?

Kan aangegeven worden hoe de tarieven van de lokale telefoongesprekken zich na de verzelfstandiging zullen gaan ontwikkelen?

In antwoord op de gestelde vragen kan het volgende worden opgemerkt. Uit bedrijfseconomische overwegingen wordt bij het tariefbeleid van PTT uitgegaan van de wenselijkheid van een evenwichtige winstbijdrage van de verschillende diensten. Voor diensten die niet kostendekkend zijn of een relatief geringe winst opleveren vloeit hier dus in principe een streven naar een stijging van de tarieven uit voort. Van de verschillende tarieven voor het telefoonverkeer komen uit het oogpunt van kostendekking de lokale gesprekken het meest in aanmerking. De lokale gesprekken maken een belangrijk deel uit van het kleingebruikerspakket. Door het tariefbeheersingssysteem voor het kleingebruikerspakket wordt evenwel, zoals uitvoerig is toegelicht in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer (blz. 42), de mogelijkheid beperkt de tarieven voor de lokale telefoongesprekken te laten stijgen, omdat anders het totale pakket al snel boven het door de externe index bepaalde maximale tariefniveau voor het kleingebruikerspakket zou uitkomen. Er zijn momenteel geen plannen om tot een feitelijke verhoging over te gaan na de verzelfstandiging. Mocht een verhoging van de lokale gesprekstarieven in de toekomst doorgevoerd worden dan zal dit, zoals aangegeven, slechts binnen strikte grenzen kunnen plaatsvinden.

De in de vraagstelling van de P.v.d.A. genoemde twee uitgangspunten zijn dan ook niet strijdig met elkaar, maar het gekozen tariefbeheersingssysteem impliceert wel dat historisch bepaalde onevenwichtigheden in de tarieven binnen de concessiesfeer slechts zeer geleidelijk weggewerkt kunnen worden.

52. Artikelsgewijze beantwoording

Artikel 8 (oud)

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wezen er op dat in de artikelsgewijze beantwoording bij artikel 8 (oud) de ingrijpende consequenties worden geschetst die het vervallen van dit artikel tot gevolg heeft.

Welke stappen denkt de minister te (kunnen) ondernemen om deze nadelige gevolgen weg te nemen?

In antwoord op de door de leden van de P.v.d.A.-fractie gestelde vraag kan worden opgemerkt dat, gezien de beslissing van de Tweede Kamer om artikel 8 te doen vervallen, eerst de feitelijke ontwikkelingen dienen te worden afgewacht, alvorens te bezien of concrete stappen dienen te worden overwogen.

Artikel 67 H en I

De leden van de C.D.A.-fractie stelden het op prijs alsnog antwoord te vernemen op de vraag of met betrekking tot artikel 67 H en I advies is gevraagd aan de binnenlandse omroep, de Wereldomroep, NV Nozema en de Mediaraad.

Zoals in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer is uiteengezet zijn de wetswijzigingen als hierboven bedoeld van zeer beperkte betekenis. Ik heb daarom geen aanleiding gevonden vorengenoemde instanties over de voorgestelde wijzigingen advies te vragen.

De conclusie van de leden van de C.D.A.-fractie over de betekenis van

de in artikel 67 H voorgestelde tekst van artikel 2, achtste lid, van de Radio-Omroep-Zender-Wet 1935 is juist. Artikel 67 H is slechts een herformulering als gevolg van het wetsvoorstel. De strekking van dit artikellid is derhalve dezelfde gebleven.

Ten aanzien van de in artikel 67 I voorgestelde tekst tot het doen vervallen van artikel 2bis van de Radio-Omroep-Zender-Wet 1935 kan nog het volgende worden opgemerkt. Met instemming heb ik geconstateerd dat de hier aan het woord zijnde leden het argument voor het vervallen van artikel 2bis, nl. dat het onderhavige wetsvoorstel voorziet in één concessionaris voor de aanleg, instandhouding en exploitatie van de telecommunicatie-infrastructuur, zodat geen ruimte is voor afzonderlijke concessies voor draadomroepinrichtingen, aanspreekt. Minder overtuigend leek deze leden met argument dat tot nu toe nimmer concessies voor een draadomroepinrichting zijn verleend. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich daarbij af of de oorzaak dat nimmer concessies zijn uitgegeven het gevolg is van het feit dat in Nederland één draadomroepinrichting, welke geheel Nederland omvat, tot nu toe niet tot stand is gekomen. Deze leden herinnerden zich dat PTT voorstander was van het z.g. CAS-systeem dat evenwel nimmer is gerealiseerd.

Zij vroegen zich voorts af of op grond van deze feitelijke ontwikkeling de Nozema tot nu toe geen gebruik heeft kunnen maken van de mogelijkheid van artikel 2bis.

In antwoord op de vraag welke gebeurtenissen er toe hebben geleid dat nimmer concessies voor draadomroepinrichtingen zijn gegeven, verwijs ik naar de besluitvorming over de nota betreffende het beleid inzake de aanleg en exploitatie van draadomroepinrichtingen (kamerstukken II 1974/1975, 13 354, nrs. 1-3, §2.4). Op grond van deze besluitvorming is het in 1965 bij de Staten-Generaal aanhangig gemaakte voorstel tot het aanleggen van een landelijk centraal antennesysteem (het CAS) in 1975 ingetrokken.

De argumenten bedoeld voor de intrekking van bedoeld wetsvoorstel waren kort samengevat:

- ook in het westen des lands kunnen in veel plaatsen al buitenlandse (TV-)programma's ter plaatse worden opgevangen;
- bij gebleken behoefte zal de PTT desgewenst verbindingen ter beschikking stellen voor de toevoer van in een bepaalde plaats uit de ether ontvangen buitenlandse programma's naar plaatsen waar deze niet kunnen worden ontvangen;
- mede uit overwegingen van nationale economie geeft het kabinet de voorkeur aan deze partiële wijze van reageren op de maatschappelijke vraag boven het scheppen van behoeften door eigener beweging het initiatief te nemen tot aanleg van een landelijk aanvoernet.

De plannen van de CAS zijn sindsdien terzijde gelegd. Wel heeft de PTT in 1980 nader overwogen een landelijk aanvoernet aan te leggen, maar dit plan werd afgevoerd wegens te grote onzekerheden, ondermeer over de bereidheid van de kabeltv-exploitanten om hieraan deel te nemen.

Momenteel worden, nu de auteursrechten geregeld zijn, op grote schaal binnen de PTT-infrastructuur verbindingen als hiervoor bedoeld op verzoek van de kabeltv-exploitanten aangelegd. Zo worden bij BBC-programma's in het Westen van het land en BRT-programma's in het Oosten en Noorden door (straal)verbindingen aangevoerd.

De eerdergenoemde nota van 1975 behelsde voorts de beleidsbeslissing dat in de toekomst géén concessie meer zal worden verleend voor de aanleg en exploitatie van een landelijk centraal antennesysteem, het zogenaamde CAS of daarmee vergelijkbare systemen van meer dan lokale omvang (zie §2.4). Een indertijd gevoerde procedure tot het verkrijgen van een concessie voor de aanleg en exploitatie van een draadomroepinrichting, als bedoeld in artikel 3sexies, eerste lid van de

Telegraaf- en Telefoonwet 1904, is op deze gronden door de Kroon bij besluit van 12 februari 1975 (nr. 27) afgewezen.

Het doen vervallen van artikel 2bis van de Radio-Omroep-Zender-Wet 1935 is dan ook niet alleen een gevolg van één van de grondslagen van het onderhavige wetsvoorstel, te weten: eenheid van beheer van de telecommunicatie-infrastructuur in ons land, maar is ook in lijn met het reeds in 1975 geformuleerde en sindsdien toegepaste kabinetsbeleid.

Gezien het vorenstaande ligt het derhalve niet in mijn voornemen om aan de door de leden van de C.D.A.-fractie genoemde instanties alsnog een reactie te vragen op de voorgestelde artikelen 67 H en I. Tot op heden hebben mij ook geen reacties van bedoelde instanties bereikt.

Anders dan de leden van de C.D.A.-fractie veronderstelden zet het kabinet zich niet in voor een ontwikkeling van één (afzonderlijke) draadomroepinrichting in heel Nederland. Het kabinet acht het juist gewenst dat in de toekomst één telecommunicatie-infrastructuur tot stand komt, welke geschikt is voor alle vormen van telecommunicatie waaronder de distributie van programma's. Ik verwijs hiervoor ook naar het kabinetsstandpunt over het rapport «Op weg naar Integratie» van de Commissie Zegveld (kamerstukken II, 1987/88, 20 497, nr. 2).

De door de leden van de C.D.A.-fractie voorts gestelde vraag of een toekomstige ontwikkeling van één draadomroepinrichting in geheel Nederland ook van grote materiële betekenis is voor de Nederlandse omroep in verband met de komende praktijk van omroepdistributie via de kabel, moet ontkennend worden beantwoord. Ter toelichting diene het volgende.

In antwoord op deze vraag merk ik allereerst op dat nu reeds meer dan 70% van de Nederlanders hun tv-programma's via de kabel ontvangen. Te verwachten is dat dit percentage na het geschikt maken van de telecommunicatie-infrastructuur voor de distributie van programma's zal toenemen, maar niet dat de programma-distributie geheel over de telecommunicatie-infrastructuur zal plaatsvinden. Ik verwijs hiervoor naar de notitie van mijn ambtgenoot van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur aan de Tweede Kamer over Technologische ontwikkelingen en hun consequenties voor het Mediabeleid (kamerstukken II, 1987/88, 20 495, nr. 2). In deze notitie wordt in paragraaf 1.2.1, blz. 4, uiteengezet dat ondanks de sterke groei van kabel- en satellietverbindingen het gebruik van andere zendernetten in de toekomst noodzakelijk zal blijken, gelet op de behoefte van dun bevolkte gebieden en de toenemende behoefte aan de mobiele ontvangst van de publieke radio en televisie in voer- en vaartuigen.

Het ligt derhalve niet in de rede dat doel en taak van de NV Nozema op het gebied van aanleg en exploitatie van omroepzenders (Radio-Omroep-Zender-Wet 1935) in de toekomst zullen wijzigen.

De hiervoor aangegeven ontwikkelingen raken evenmin doel en taken van de omroepinstellingen op gebied van de programma-verzorging (artikel 14 van de Mediawet). Tot de taken van deze instellingen behoort immers niet het uitzenden zelf van omroepprogramma's.

Het (doen) uitzenden via zenders is, zoals hiervoor aangegeven, in de Radio-Omroep-Zender-Wet 1935 opgedragen aan de NV Nozema (art. 166 C, sub b van de Mediawet).

Het (doen) uitzenden via een draadomroepinrichting is aan de beheerder hiervan opgedragen (art. 65 van de Mediawet).

Door deze wettelijke regelingen is de uitzending van de programma's welke worden verzorgd door de binnenlandse omroepinstellingen derhalve volkomen veilig gesteld en verzekerd, ongeacht de technische middelen die worden gebruikt. De aan de beheerder van een draadomroepinrichting opgelegde uitzendverplichtingen gelden onverkort ook voor de houder van de concessie, indien voor programma-distributie

gebruik wordt gemaakt van de telecommunicatie-infrastructuur (art. 66B van het voorstel van Wet op de telecommunicatievoorzieningen).

Wat betreft de positie van de NV Casema kan worden opgemerkt dat in het licht van de in de toekomst te verwachten integratie van het lokale PTT-net en het kabelnet tot één breedbandig net de NV Casema evenals andere kabelexploitanten hun functie als kabelexploitant geleidelijk aan zullen verliezen. Dit laat echter onverlet dat daar waar de kabelexploitant zich in de periode tot integratie van beide netten ontwikkelt tot een dienstenleverancier hij na de integratie de exploitatie van deze diensten kan voortzetten door gebruik te maken van de transportmogelijkheden van de telecommunicatie-infrastructuur, welke hem door de houder van de concessie tegen vergoeding ter beschikking wordt gesteld.

Het ligt niet in het voornemen de positie van de omroeporganisaties in de NV Nozema, zoals geregeld in de Radio-Omroep-Zender-Wet 1935, te wijzigen. De NV Casema daarentegen is een structuurvennootschap volgens de artikelen 158 e.v. van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek met meerdere aandeelhouders zijnde de omroeporganisaties, de NV Nozema en de PTT. De toekomstige positie van de omroeporganisaties in de NV Casema is een zaak van overleg binnen de statutaire organen van de vennootschap.

Daar de geschetste toekomstige ontwikkelingen, zoals hierboven uiteengezet, niet leiden tot wijziging van de positie van de omroeporganisaties en de taken van de NV Nozema zie ik thans geen aanleiding in overleg te treden met de door de leden van de C.D.A.-fractie genoemde instanties.

§3. Algemene richtlijnen

De leden van de V.V.D.-fractie herhaalden hun verzoek om bij het antwoord op dit nader voorlopig verslag de herziene richtlijnen voor de concessionaris te voegen. De leden van de C.D.A.-fractie ondersteunden dit verzoek. Deze richtlijnen moeten desgewenst deel kunnen uitmaken van de verdere behandeling van de onderhavige wetsvoorstellen.

In antwoord op deze vragen van de leden van de V.V.D.- en van de C.D.A.-fractie merk ik het volgende op. In de mededeling die ik aan de Kamer zal doen toekomen over de moties die zijn aangenomen in de Tweede Kamer, zal ik niet alleen aangeven op welke wijze die uitvoering zal geschieden, maar ook tot welke aanpassingen – in de vorm van tekstvoorstellen – dit zal leiden in de tekst van de ontwerp-richtlijnen. Naar ik meen wordt de Kamer hiermede zo nauwkeurig mogelijk geïnformeerd.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
N. Smit-Kroes